

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

619. meddelelse. 16. april 1959

*A. Forsøgsresultater***Sortsforsøg med jordbær 1957—58**

Forsøgene har omfattet en række nyere, fortrinsvis udenlandske jordbær-sorter, hvis ydeevne og kvalitet er bedømt til forskellige brugsområder.

Forsøgene er udført på svær lermuld ved Blangstedgaard, på let lermuld ved Virum, på god sandmuld ved Spangsbjerg og på god sandjord ved Hornum.

Sort nr. 18 er kun prøvet ved Blangstedgaard og Spangsbjerg og sorterne 19-23 kun ved Spangsbjerg. Disse sorter har været ret langsomme at formere og har ikke givet det fornødne antal planter til fire forsøg.

Ved alle forsøgssteder er der plantet i begyndelsen af maj 1956, og blomsterne er den første sommer knebet af. Der er anvendt 4 fællesparceller à 18 og 20 m². Planteafstanden var ved Blangstedgaard og Virum 90 × 33 cm og ved Hornum og Spangsbjerg 100 × 33 cm. Bærrene er høstet 1957 og 1958, og resultaterne er således baseret på ialt 8 enkeltforsøg.

Vejrforholdene var gunstige for bedømmelse af en række dyrkningsegenskaber, såsom skade af frost, meldug og gråskimmel. I 1957 var der en del frostskaide på de tidligste sorter, værst ved Spangsbjerg og Hornum.

I omstående bilag er udbyttet ved de fire forsøgsstationer anført som gennemsnit for to års høst. Dernæst er til bedømmelse af sorterne ydeevne i almindelighed anført gennemsnit for alle 8 forsøg.

De højestydende sorter var Ydun og Senga Sengana, derefter følger Senga 54 og Senga 29.

Sorternes tidlighed er der givet udtryk for gennem udbyttet i kg/a for første trediedel af plukkeperioden. Perioderne er afgrænset efter følgende princip: Udbyttet for en af de tidligste sorter er inddelt således, at omtrent 1/3 falder i hver periode; de øvrige sorter er da opgjort indenfor de samme tidsperioder.

Kvaliteten af friske bær er bedømt ved alle forsøgssteder og de i bilaget anførte karakterer er gennemsnit af et betydeligt antal enkeltbedømmelser. Smagen er således gennemsnit af indtil 28 bedømmelser ved 20 dommere.

Ved Laboratoriet for industriel Udnyttelse af Frugt og Grøntsager er sorterne undersøgt for egnethed til fremstilling af bærkonserves. Hovedresultaterne for 1957 og 1958 er under eet anført i bilagets sidste kolonne; karaktererne er middelværdien af egenskaberne: Størrelse, farve, smag og konsistens. Senga-sorterne har her vist sig velegnede til konservering på grund af deres gode farve og konsistens.

Ved Statens Husholdningsråd er de første 17 sorter undersøgt med henblik på hjemmehenkogning og frysning. Bedømmelserne, der omfattede farve, smag og konsistens, er foretaget på grød af frosne og på henkogte bær. Om de mest aktuelle sorter kan oplyses, at Senga 29 og 54 har opnået høje karakterer for farve, smag og konsistens. Abundance har opnået høje karakterer for smag og farve ved frosne bær, men lidt lavere efter henkogning. Senga Sengana har opnået ret høje karakterer for farve og konsistens. Uegnede til henkogning og frysning var sorterne Ydun, Dybdahl, D. Evern og Regina.

De tidligste sorter er afprøvet til drivning i bæk ved Blangstedgaard, Spangsbjerg og Toftø, og har hvert sted omfattet 12-20 vinduer pr. sort årligt, og der er anvendt 28 planter i ca. 2 m² store vinduer.

Resultaterne i omstående tabel er opført som kg pr. vindue:

Sort:	Antal forsøg	1. plukke- periode kg/v.	Ialt kg/v.	100 bær g	Smag		Spangsbj. naturel
					Stat. Hush.råd naturel	m. fløde og sukker	
Xenion	6	0.67	3.01	661	8.3	8.6	7.0
D. Evern	6	0.23	2.57	822	7.1	7.4	6.9
Regina	2	(0.18)	(2.08)	748			7.1
M. Frühernte	3	(0.30)	(1.73)	648			7.6

Xenion har i første periode givet omtrent $\frac{1}{2}$ kg mere pr. vindue end D. Evern og i samlet udbytte ligeledes omkring $\frac{1}{2}$ kg mere end denne. Kvalitetsmæssigt hæveder Xenion sig godt overfor D. Evern, men bærestørrelsen er væsentlig mindre.

Oversigt over sorterne

1. *Senga 29.* (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Sorten giver et ret stort udbytte og er velegnet til konservering og frysning, idet bærrerne er mørkt røde, helt gennemfarvede og af særlig fast konsistens. Frugterne er dog noget tilbøjelige til at få lyse spidser og skæmmes en del af de lyse nødder. Modtagelig for meldug og bladpletsyge.

2. *Senga 54.* (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Giver et ret stort udbytte og er velegnet til frysning og konservering. De jævnt røde, gennemfarvede bær har en god og fast konsistens. Smagen lidt syrlig, aromatisk.

3. *Senga 242.* (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Giver et lille-middelstort udbytte. Er temmelig godt egnet til konservering og frysning og som dessertbær. Frugterne mørkerøde, gennemfarvede og med ret fast konsistens. Smagen mild og sød. Bægeret løser ret let.

4. *Senga 752.* (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Sorten er egnet til konservering og frysning, men udbyttet er for lille. Bærrerne er temmelig mørke, gennemfarvede, ret faste. Smagen syrlig med stærk aroma. Ret tidlig moden.

5. *Senga Sengana.* (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Sorten giver et stort udbytte på højde med Ydun. Egned til frisk forbrug, til konservering og frysning, til de sidste formål dog næppe så godt som Senga 29. Frugterne er ret store, ensartede i størrelse, ikke helt gennemfarvede. God, middelfast konsistens. Smagen middelfast, syrlig, svagt aromatisk. Middeltidlig-sen modning. Sunde, ret kraftige planter.

6. *Georg Soltwedel.* (Tiltr.: G. Soltwedel, Deutsch Evern, Tyskland). Udbyttet er middelstort, omtrent som ved Dybdahl. Er ret god til frisk forbrug, men ikke velegnet til industriel anvendelse. Bær temmelig store, mørkrøde, indvendig lyse. Ofte med lyse spidser. Konsistensen middelfast og trevlet. Smagen ret god, krydret sød.

7. *Frau Mieke Schindler.* (Tiltr.: O. Schindler, Pillnitz, Tyskland). Udbyttet er lille-middelstort. Velegnet som dessertbær. På grund af dens sene modning og smukke udseende må den anses som værdifuld til supplerung af jordbærsortimentet i private haver. De brombærlignende frugter er mørkerøde, indvendig mod midten lyse. En velsmagende aromatisk sort af middelfast konsistens. Bægeret noget vanskeligt at løsne. Blomsterne er rent hunlige, og den kræver derfor en bestøversort.

8. *Spangsbjerg Ydun.* (Tiltr.: Statens forsøgsstation Spangsbjerg, Eshjerg). Udbyttet stort; er egnet til frisk forbrug i husholdningen, men ikke til henkogning og frysning. Frugterne temmelig store, ensartede. Farven klart rød, indvendig lysere. Smagen syrlig, middelfast. Konsistensen ret blød og transportfastheden mindre god. Modtagelig for angreb af frugtråd.

9. *Abundance.* (Tiltr.: Ubekendt). Udbyttet middelstort, på højde med Dybdahl; på den lette jord ved Hornum har den givet et ret stort udbytte.

Nyt bilag til 618. meddelelse med indførte rettelser for løbenr. 12 Kraka.

Forsøg med stammer af skalotteløg 1956—58

Bilag til 618. meddelelse.

Løbenr. og navn	Blokke gns. ant./a	Blangstedg.		Sunde løg efter tørring, kg/a						Gns. alle forsøg	For- holds- tal	Løg- størr. g	Sunde løg efter opbevaring til ca. 1. marts ¹		
		1956	1957	Hornum			Spangsbjerg						pct.	kg/a	forh.- tal
				1956	1957	1958	1956	1957	1958						
4. Hornum 610.....	1220	161	210	277	338	293	314	202	328	265	107	21	79	217	110
6. Hornum 626.....	1215	169	203	281	332	306	320	198	313	265	107	20	79	216	109
12. Kraka.....	1222	153	208	306	316	272	299	212	324	261	105	20	77	202	102
1. J. L. nr. 24.....	1231	163	216	236	341	275	321	211	308	259	104	21	74	199	101
3. Hornum 609.....	1208	168	223	238	334	284	314	190	301	257	104	21	79	209	106
2. J. L. nr. 65.....	1219	149	219	207	328	262	306	202	332	251	101	21	75	198	100
9. H. T., Snoldelev....	1210	153	200	246	318	270	280	215	316	250	101	21	77	200	101
11. K. T., Ejstrup.....	1219	156	203	226	324	285	293	211	304	250	101	20	76	200	101
5. Hornum 611.....	1186	162	187	216	283	247	246	216	259	227	92	18	75	177	89
7. Hinge.....	1194	157	144	199	280	277	286	202	282	228	92	19	76	188	95
8. Risager nr. 3.....	1176	142	167	233	281	266	260	129	228	213	86	26	77	168	85
Gennemsnit.....		158	198	242	316	276	294	199	300	248	100		77	198	100

1. Gennemsnit af 6 forsøg (Blangstedgaard 1956, Hornum 1957—1958, Spangsbjerg 1956—1957—1958).

Egnet til hjemmehenkogning, tildels også frysning. Bærrene små-middelstore, ret mørke, indvendig lidt lysere. Smagen sur, men med kraftig og god aroma. Konsistensen ret god, middelfast. Frugterne plukkes let uden »has«.

10. *Dybdahl*. (Tiltr.: H. H. Larsen, Rislund, Århus, Fremavlet Spangsbj. klon). Udbyttet middelstort. Synes at være det bedste dessertbær. Bærrene gennemgående store, klart røde, indvendig ret lyse. Smagen mild og sød. Konsistensen ret god. Tidlig-middeltidlig modning. Modtagelig for angreb af jordbærål.

11. *Dybdahl 12g*. (Planter til forsøg leveret af Fløng Planteskole, Hede-
husene). Som den fremavlede klon af Dybdahl, men lavere udbytte.

12. *Deutsch Evern*. (Tiltr.: J. Böttner, Frankfurt a. d. Oder). Sorten har givet lidt mindre udbytte end Dybdahl. Er egnet til drivning og som tidlig frilandsbær til frisk forbrug. De første bær store, de senere ret små. Farven smuk lys rød, noget tilbøjelig til lyse spidser, indvendig næsten hvid. Smagen sød, noget vandet. Transportfasthed og holdbarhed ikke god. Konsistensen noget blød og trevlet. Er stærkt modtagelig for meldug. Ret frostømfindtlig.

13. *Regina*. (Tiltr.: Max-Planck-Institut, Voldagsen, Tyskland). Udbyttet ret lille, dette kan i nogen grad tilskrives sortens frostømfindtlighed. Den giver meget præsentable dessertbær og er egnet til drivning og som tidlig frilandsbær. Frugterne er i begyndelsen ret store. Farven lys rød, indvendig næsten hvid. Smagen svagt aromatisk, sød. Konsistensen middelgod og ret fast.

15. *Xenion*. (Tiltr.: Statens forsøgsstation, Spangsbjerg, Esbjerg. Bringes i handelen senest 1960). Udbyttet på friland lille-middelstort. Dessertbær, velegnet til drivning. Modner få dage tidligere end D. Evern. Har middelstore-små, ret mørke bær, ikke helt gennemfarvede. Smagen god, aromatisk. Holdbarheden meget god. Middelfast konsistens. Kun ringe frostskade er iagttaget. (Xenion = Gæstegave).

18. *Macherauchs Frühernte*. (Tiltr.: Max-Planck-Institut, Voldagsen, Tyskland). Udbyttet middelstort, en smule højere end Dybdahl. Anvendelse til frisk forbrug. Egnet til drivning og tidlig frilandssort. Bær middelstore, mod slutningen små. Farven ret mørk, indvendig lys. Transportfasthed og konsistens ikke over middel. Smagen god, temmelig sød og svagt aromatisk. Modtagelig for meldug. Frostskade kun ubetydelig.

19. *Reusraths Allerfrüheste*. (Tiltr.: Th. Reusrath, Fünfhausen, Tyskland). Udbyttet temmelig lille. Kun til frisk forbrug. Modningstiden er som ved D. Evern. Frugterne middelstore, lys røde, indvendig lyse. Smagen middelmådig. Konsistensen ret god. Stærkt modtagelig for meldug og noget frostømfindtlig.

20. *Auchincruive Climax*. (Tiltr.: R. D. Reid, Auchincruive, Scotland). Middelstore, lysere røde bær, indvendig mod midten næsten hvide. Konsistensen ret fast og jævn. Smagen middelgod, syrlig. Bægeret løsner noget vanskelig fra frugtbunden. Modtagelig for meldug. Sorten er ødelæggende skadet af »June Yellows«.

21. *Senga 145*. (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Udbyttet ret lille. Egnet til frisk forbrug og til konservering. Bær middelstore, jævnt røde, ikke helt gennemfarvede. Smagen ret god og aromatisk. God konsistens. Meldug-modtagelig.

22. *Senga 146*. (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Udbyttet lille-middelstort. Er et udmærket dessertbær. Frugterne temmelig store og velformede, smukt røde, indvendig lysere. Smagen god med ejendommelig aroma. Konsistensen god. Kan angribes af meldug.

23. *Senga 188*. (Tiltr.: R. v. Sengbusch, Hamburg). Sorten er velegnet til konservering, men udbyttet er for lille. Frugterne mørkerøde, gennemfarvede. Nødder oftest lyse. Smagen mindre god, syrlig. Transportfasthed meget god. Konsistensen meget fast. Bægeret løsner ret vanskeligt fra frugtbunden. Sildig. Ret modtagelig for meldug.

Bilag til 619. meddelelse.

Sortsforsøg med jordbær, 1957—58

Årligt udbytte, kg/a

Kvalitetsegenskaber m.v.

NIELSEN & LUDICHE (M. SIMONSEN)
KØBENHAVN

Sort	Årligt udbytte, kg/a				Kvalitetsegenskaber m.v.												
	Blangstedgaard	Hornum	Spangsbjerg	Virum	Gns alle forsøg ialt	i 1. plukke- periode	100 bær g	handelsværdi 10 = bedst	smag 10 = bedst	bærfasthed 10 = mest fast	transportfasthed 10 = bedst	afhasningssevne 10 = bedst	plukketid min./kg	plantebredde cm	syge og frasant. pct.	angreb af meldug 10 = intet	konservningsbedøm., gns. 1957 og 1958 10 = bedst
1. Senga 29	146	146	106	195	148	0	669	4.1	6.1	8.5	8.5	6.3	12.5	65	8	5.3	8.3
2. Senga 54	205	179	107	141	158	0	627	6.4	6.0	7.5	8.0	6.1	10.5	50	8	6.6	7.6
3. Senga 242	114	81	56	90	85	1	668	5.0	7.4	7.8	8.3	7.5	12.3	65	8	6.3	7.2
4. Senga 752	80	53	49	52	58	5	629	7.1	6.3	7.7	7.6	6.0	12.4	60	3	7.9	8.3
5. Senga Sengana . .	224	176	140	196	184	0	770	7.9	6.3	7.3	7.1	6.3	10.5	55	10	9.4	7.7
6. Soltwedel	136	111	75	123	111	0	696	6.5	5.4	6.0	6.2	8.0	10.8	45	11	7.0	5.8
7. Frau M. Schindler	123	68	62	85	84	0	587	5.1	6.5	5.9	5.6	4.5	9.1	45	9	6.8	6.4
8. Ydun	222	176	141	201	185	0	671	6.5	4.9	4.5	4.1	6.2	11.3	60	14	8.3	4.5
9. Abundance	121	149	78	85	108	0	373	6.2	4.7	5.6	5.9	8.6	18.2	45	9	8.0	6.2
10. Dybdahl (fremav.)	137	97	80	119	108	2	802	8.5	7.3	6.0	6.0	6.5	12.8	50	9	6.9	4.9
11. Dybdahl 12g. . . .	116	86	58	89	87	3	801	8.3	7.7	5.9	5.8	6.4	12.3	50	8	6.5	
12. Deutsch Evern . .	117	81	65	118	95	12	617	6.4	6.2	5.2	4.4	7.0	13.4	50	12	3.9	4.8
13. Regina	105	53	43	83	71	16	752	7.7	7.1	6.8	6.2	7.3	11.0	60	6	5.4	5.9
15. Xenion	119	97	51	72	85	24	499	5.9	6.4	6.4	6.2	6.4	13.2	50	6	8.8	6.8
18. M. Frühernte . . .	152		86		(119)	(19)	573	6.6	6.9	5.7	5.2	7.1	11.7	65	6	4.9	5.7
19. Reusraths Aller- früheste			65		(65)	(13)	631	5.8	5.1	6.3	6.8	5.9		55	6	3.0	5.2
20. Climax			6		(6)	(0)		5.5	4.0	6.0	7.0	2.0			1	2.0	
21. Senga 145			61		(61)	(3)	656	5.7	6.9	6.9	7.4	7.3		55	5	2.0	7.4
22. Senga 146			77		(77)	(1)	758	7.0	6.9	7.0	7.8	7.1		60	5	2.0	6.7
23. Senga 188			59		(59)	(1)	655	5.4	4.7	7.6	7.9	5.8		50	7	4.0	8.4